

"...

II. İTİRAZIN GEREKÇESİ :

Mahkemenin gerekçeli kararında Anayasaya aykırılık savı şöyle açıklanmaktadır :

"1- 506 Sayılı Kanununun 61. maddesinin birinci fıkrası, "60. maddenin (A) fıkrasında yazılı şartları yerine getirerek yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya işten ayrıldığı tarihten önce malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödenmiş son 5 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarları toplamı en yüksek kazancının % 70'i oranında yıllık yaşlılık geliri" bağlanmasını öngörmektedir.

2- Aynı Kanununun 78. ve 96. maddeleri ise, 61. maddeye göre hesaplanacak yaşlılık aylığına birtakım sınırlamaları getirmek suretiyle 61. maddenin birinci fıkrasının uygulanmasını fiilen ve kısmen ortadan kaldırmaktadır. Şöyle ki, 78. maddenin birinci fıkrasında "Bu kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazançların üst sınırı 200 lira, alt sınırı da İş Kanunu gereğince tespit edilen en düşük asgari ücrettir. Üst sınır, sigortalıların genel ücret seviyesi ve ülkenin genel ekonomik durumu gözönünde tutularak Sosyal Güvenlik Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca gerekirse, iki yılda bir arttırılabilir." ve 96. maddenin birinci fıkrasında da "Bu Kanuna göre, malûllük ve yaşlılık sigortasından bağlanacak aylıklar ile ölüm sigortasından hak sahibi kimselere bağlanacak aylıkların hesabına esas tutulan aylığın yıllık tutarı 12.000 liradan aşağı olmamak kaydı ile, 78 inci madde uyarınca saptanacak günlük kazanç alt sınırınının 360 katının yüzde yetmişinden az, günlük kazanç üst sınırı bir yıllık tutarı üzerinden hesaplanacak aylığın yıllık tutarından fazla olamaz." denilmektedir.

Gerek Sigortalıların ödeyeceği primler için, gerek Sosyal Sigortalar Kurumunca bağlanacak aylıklar için kanuna bir tavan konmasının amacı bir yandan sigortalıları (veya hak sahiplerini), öbür yandan da kurumu parasal ödemeler açısından korumaktır. Buna karşı söylenecek bir şey yoktur. Çünkü kanun koyucu, haklı bir endişe ile takdir yetkisini kullanmış ve karşılıklı çıkarları dengelemek istemiştir.

3- Ancak bu düzenlemeler getirilirken sigortalılar veya hak sahipleri arasında gözetilmesi gereken "haklı eşitlik" gözden kaçırılmıştır. Şöyle ki, tek bir işverene bağlı olarak çalışan ve 20.000 lira aylık ücret alan bir sigortalı 78. madde uyarınca tavan üzerinden (bugün 8.400) lira prim öderken birden fazla işyerinde çalışan ve aylık toplam kazancı yine 20.000 lira olan bir sigortalı 506 sayılı Kanununun 77. maddesinin son fıkrası gereği, her bir işyerindeki kazancı ayrı ayrı gözönünde tutularak prim öder. Başka bir deyimle, tavan her bir işyerindeki kazancı için ayrı ayrı uygulanır. Böylece birden fazla işyerinde çalışan bir sigortalı (her bir işyerinde tavanın altında ücret alsa da) bir işyerinde çalışan ve tavanın üstünde aylık alan sigortalıya oranla daha fazla prim ödemektedir.

Bu sonuçla birden fazla işyerinde çalışan sigortalı ile bir işyerinde çalışan sigortalı arasında yükümlülüklerde bir farklılık yaratılmış olmaktadır.

4- 78. maddenin ikinci fıkrasının son cümlesinde yer alan "Aynı zamanda birden fazla işverenin işinde çalışan sigortalıların ücretlerinden kesilen primler, bu madde uyarınca tespit edilen üst sınır üzerinden hesaplanacak miktarı aşarsa, fark sigortalının müracaatı üzerine hissesi oranında kendisine verilir." biçimindeki hüküm, ilk bakışta bu ayırımı -fazlayı iade

Esas Sayısı:1978/48
Karar Sayısı:1978/40

suretiyle- gideriyor intibamı veriyorsa da, gerçekte ayırımı azaltılmakta fakat asla ortadan kaldırılmamaktadır. Çünkü, sigortalı şayet iade talebinde bulunursa kendisine sadece sigortalı olarak ödediği yaşlılık prim payı iade edilmekte, kalan (işveren hissesi de dahil) Kuruma gelir kaydedilmektedir. Sonuç olarak da tek farkları birden fazla yerde çalışmak olan iki grup sigortalılar arasındaki farklılık giderilmemiş olmaktadır.

5- Prim ödemekteki bu farklılığa rağmen her iki grup sigortalı yaşlılık aylığına hak kazanırken 96. maddedeki sınırlamaya eşit olarak bağlı tutulmaktadır. Bu da haklarda eşitlik gözetirken, yükümlülüklerde farklılığa göz yumulması anlamına gelmektedir.

6- Sonuç Anayasaya aykırıdır. Çünkü, her şeyden önce herkesin kanun önünde eşit olacağı yolundaki Anayasanın 12. maddesi ihlâl edilmiş olmaktadır. Kanun koyucu, kanun kapsamına giren kişiler arasındaki keyfi ve haksız ayrımlar yaratmaktan kaçınmalıdır.

Eşitlik kavramının Aristo'dan beri adalet kavramı ile yakın ilgisi olduğu ileri sürülür. Mutlak eşitlik, yani farklı olanlara dahi eşit davranma, adaletsizlik doğurur, o halde eşitsizlikten anlaşılması gereken nispi bir eşitlik olur, "eşite eşit, farklıya farklı davranmayı" haklı ve âdil gösteren nedenler olmadıkça eşitlikten uzaklaşmamalıdır. Olayda olduğu gibi sigortalıları sırf farklı işyerlerinde çalıştıklarından ötürü ayırma tabi tutmak haksız ve keyfi bir davranış olup eşitlik kavramına aykırı düşer.

7- Bu haklı olmayan ayırım davacının Anayasaya aykırılık dilekçesinde belirtildiği gibi ayrıca ve de dolayısıyla Anayasanın 2., 8., 41., 45. ve 48. maddelerine aykırı düşmektedir."